

Energie Verslag Nederland 2001

Overheid en energiebeleid

Aansluitbeleid elektriciteit	2
Akkoord met industrie over uitstoot stikstofoxiden	2
Beleidsregels privatisering regionale energiedistributiebedrijven	2
Besluit aanleg energie-infrastructuur	3
Clean Development Mechanism van start	3
Conclusies IPCC zorgwekkend	4
Consument vanaf 1 juli vrij in keuze groene stroomaanbieder	4
Convenant windenergie	5
Energiepremieregeling uitgebreid met duurzame energie	5
Europese richtlijn Emissiehandel	6
Europese richtlijn promotie duurzame energie	6
Extra stimulering WKK	7
EZ-regelingen voor extra CO₂-reductie	7
Gasgebouw	8
Kabinetsstandpunt Derde Nota Waddenzee	8
Kabinetsstandpunt IBO-rapport	9
Klimaatbeleid in gebouwde omgeving	9
Klimaatconferentie in Bonn	10
Klimaatconferentie in Marrakesh succesvol afgerond	10
Meerjarenafspraak krijgt vervolg in aangepaste vorm	11
Nederland koopt Kyotoreducties in Oost Europa	11
Nieuwe auto's krijgen energielabel	12
Nieuwe koers energieonderzoeksbeleid (EOS)	12
NMP 4: 'Een wereld en een wil: werken aan duurzaamheid'	12
Onderzoek kosteneffectiviteit energiesubsidies (IBO-rapport)	13
Regeringsstandpunt Ecotax voor grootverbruiker	14
Samenvoeging subsidieregelingen duurzame energie	14
Staat verwerft aandelen TenneT	15
Tussenstandnotitie klimaatbeleid	15
Vanaf 2002 ook groencertificaten voor geïmporteerde duurzame elektriciteit	16
Verhoging REB	16
Vertrouwen politiek in werking energiemarkt neemt af	17
Wet voorraadvorming aardolieolieproducten	18

Aansluitbeleid elektriciteit

Op 16 maart stuurt EZ een brief naar de Tweede Kamer over het aansluitbeleid voor elektriciteit, naar aanleiding van klachten van afnemers. Het gaat om relatief grote individuele afnemers die aangesloten willen worden op het net; daarvoor moet extra infrastructuur worden aangelegd. De energiebedrijven hebben geen garanties over hoe lang de afnemers elektriciteit af zullen nemen. Daarom willen ze de kosten, die ze maken voor het aansluiten, in rekening brengen. De afnemers zijn het hier niet mee eens, en hebben daarom klachten ingediend bij DTe. Het gaat om een relatief beperkt aantal gevallen, en EZ geeft daarom de voorkeur een behandeling per geval door DTe boven extra regulering.

Akkoord met industrie over uitstoot stikstofoxiden

De minister van VROM heeft een akkoord gesloten met het bedrijfsleven over de reductie van NO_x emissies. De grotere industriële bedrijven zullen de NO_x -uitstoot in 2010 reduceren tot 55 kiloton; dit was 120 kiloton in 1995. Vanaf 2003 kunnen bedrijven de stikstofemissies onderling verhandelen. Deze emissiehandel is nieuw in Nederland en Europa. Het systeem maakt de inspanningen van bedrijven om de emissies terug te brengen verhandelbaar. Een bedrijf bepaalt zelf in hoeverre het de vereiste NO_x reductie bereikt door maatregelen te nemen dan wel door NO_x reducties van een ander bedrijf te kopen. De overheid vindt vooral belangrijk dat er zekerheid is over de emissiereducties. Voor de bedrijven biedt het systeem zekerheid over de kosteneffectiviteit van maatregelen. Het systeem moet verdergaande reductieverplichtingen mogelijk maken dan het huidige instrumentarium. De Nederlandse overheid voert sinds de jaren '80 beleid om de emissies terug te dringen. Dit beleid heeft tot dusverre niet de beoogde reducties opgeleverd.

Ook internationale verplichtingen vereisen extra inspanningen. Nederland heeft in 1999 het Göteborg protocol over grensoverschrijdende luchtverontreiniging ondertekend. In de loop van 2001 komt er een Europese richtlijn (NEC richtlijn). Deze bepaalt dat Nederland in 2010 niet meer dan 260 kton NO_x mag uitstoten. De gemiddeld vereiste reductie is ca. 70% ten opzichte van de emissies in 1980. Het verkeer veroorzaakt het merendeel van de emissies, maar alle sectoren moeten hun aandeel in de reducties leveren. Belangrijke bronnen van NO_x zijn verder de olieraffinaderijen, de staal- en de chemische industrie en de energiecentrales. De emissie van NO_x draagt bij aan de verzuring en vermesting. De gevormde ozon en smog leiden tot ademhalingsklachten bij mensen en bladschade bij planten.

Beleidsregels privatisering regionale energiedistributiebedrijven

Op 8 juni stuurt de minister van EZ een brief aan de Tweede kamer over beleidsregels bij privatisering van regionale energiedistributiebedrijven. De brief komt naar aanleiding van motie, ingediend op 3 april. Deze motie bevat het verzoek om een aantal varianten van privatisering in concept-beleidsregels uit te werken. De Tweede Kamer wil extra waarborgen voordat de privatisering kan beginnen. Die waarborgen moeten een verdere splitsing van netbeheer en de overige activiteiten van het netbedrijf garanderen. Ook moet het mogelijk zijn om bij verwaarlozing van de taken door de net-

beheerder snel en effectief in te grijpen. De brief beschrijft twee varianten. Volgens EZ voldoen beide varianten aan de bedoeling en strekking van de motie.

Bij de ene variant wordt het juridische en economische eigendom gesplitst. Het economische eigendom van netwerk en personeel gaat naar de netbeheerder, het juridische eigendom blijft bij de bestaande overheidsaandeelhouders (gemeenten/provincies) die hiertoe een vennootschap moeten oprichten. Als de netbeheerder niet voldoet, moet het economische eigendom weer aan dit vennootschap worden overgedragen.

Bij de andere variant besteden de huidige overheidsaandeelhouders de exploitatie van het netwerk op tijdelijke basis uit door een concessie aan een private onderneming. Dit kan in eerste instantie bijvoorbeeld de huidige netbeheerder zijn. De concessie vervalt als deze zijn taken verwaarloost.

Besluit aanleg energie-infrastructuur

Gemeentebesturen kunnen vanaf 1 mei via een openbare procedure bepalen wie de energie-infrastructuur mag aanleggen op (nieuwbouw)locaties. Het gaat om locaties met minimaal 500 te bouwen woningen of woningequivalenten. Gemeentebesturen mogen zelf besluiten of ze een openbare procedure willen starten.

De Elektriciteitswet bepaalt dat netbeheerders in een bepaald gebied elektriciteitsnetten moeten aanleggen. Het besluit wijkt af van deze regel. Nieuwbouwlocaties bieden namelijk de kans om door een optimale energie-infrastructuur bij te dragen aan een duurzamere energievoorziening en aan energiebesparing. Bij de openbare procedure kunnen partijen concurreren om de aanleg van een betrouwbare, duurzame, doelmatige en milieuhygiënisch verantwoorde energie-infrastructuur. Degene met het beste bod mag de infrastructuur aanleggen. Na aanleg wordt een netbeheerder aangewezen die voldoet aan de wettelijke eisen, zoals onafhankelijkheid.

Clean Development Mechanism van start

Minister Pronk van VROM heeft met zijn Panamese collega Anguizola in Den Haag een overeenkomst gesloten om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. Nederland bevestigt hiermee haar rol als pionier in tenderregelingen via het Clean Development Mechanism (CDM). Nederland zal 20 miljoen ton CO₂ kopen die in Panama wordt uitgespaard door investeringen in klimaatvriendelijke technologieën. Deze aangekochte tonnen CO₂ tellen mee voor de eigen reductieverplichting. Deze is gemiddeld 6% (ongeveer 50 Megaton) minder uitstoot in de periode 2008-2012 vergeleken met 1990. Ook met andere landen wil VROM op korte termijn CDM-overeenkomsten sluiten.

Met CDM mogen industrielanden een deel van hun reductieverplichting in het buitenland realiseren. CDM combineert de vermindering van broeikasgasemissies met duurzame ontwikkeling van ontwikkelingslanden. Investeringen in energiezuinige en schone technologieën reduceren in die landen de uitstoot van CO₂. Industrielanden kunnen deze uitgespaarde emissies als CO₂-kredieten kopen. Deze kredieten tellen als eigen emissiereductie mee. De klimaatconferentie in Marrakech heeft de regels hiervoor vastgesteld.

Investerings in klimaatvriendelijke projecten in ontwikkelingslanden worden voor bedrijven financieel aantrekkelijker. Ze kunnen namelijk de uitgespaarde tonnen CO₂ aan de overheid verkopen. Hiervoor heeft VROM tot en met 2010 in totaal bijna 700 miljoen € beschikbaar. De eerste tender voor CDM is van start gegaan (CERUPT). Bedrijven kunnen tot 31 januari 2002 hun klimaatvriendelijke investeringsprojecten in ontwikkelingslanden aanmelden bij uitvoeringsorganisatie Senter.

Conclusies IPCC zorgwekkend

Op 19 februari presenteert het IPCC een rapport over de gevolgen van klimaatverandering. Volgens het IPCC zullen als gevolg van klimaatverandering de extreme weersomstandigheden wereldwijd toenemen. Hittegolven, droogtes, tropische cyclonen en extreme regenbuien zullen leiden tot meer sterfgevallen, oogstverliezen, schade aan gebouwen en infrastructuur, bodemerosie, aardverschuivingen en modderlawines. Veranderingen in neerslag en temperatuur hebben per regio verschillende gevolgen. De veranderingen zullen vooral ontwikkelingslanden onevenredig zwaar treffen. Dit komt deels doordat deze landen zich minder goed kunnen aanpassen. In Europa neemt het gevaar van overstromingen bij de kust en langs rivieren toe. Zuid-Europa zal drogere zomers en nattere winters krijgen. Ook ecosystemen komen door de klimaatverandering in gevaar, vooral koraalriffen en wetlands. Naar schatting verdwijnt in de 21e eeuw de helft van de Alpine gletsjers. De minister van VROM noemt de conclusies van het IPCC over de effecten van klimaatverandering zorgwekkend. Ze onderstrepen nogmaals hoe belangrijk het is dat de internationale klimaatonderhandelingen tot een goed resultaat leiden.

Consument vanaf 1 juli vrij in keuze groene stroomaanbieder

Vanaf 1 juli kan de consument zelf zijn leverancier van groene stroom kiezen. In maart meldt minister Jorritsma van EZ dit, mede namens staatssecretaris Bos van Financiën, in een brief aan de Tweede Kamer over de liberalisering van de groene markt. Al vanaf 1 april kunnen consumenten een andere leverancier van duurzaam opgewekte elektriciteit kiezen.

Duurzame elektriciteit is afkomstig van waterkrachtcentrales van minder dan 15 megawatt, windmolens of zonne-energie installaties of installaties die met verbranding van biomassa elektriciteit opwekken. Bij deze laatste mag geen bijstook of bijmenging van kunststoffen plaatsvinden. Een systeem van groencertificaten moet de vrije markt van duurzaam opgewekte elektriciteit ondersteunen. Dit systeem zal op 1 juli operationeel zijn. De Belastingdienst moet de duurzame opwekking van elektriciteit garanderen. Dit doet ze met de procedures over teruggave van gelden in het verband van de Regulerende Energie Belasting. TenneT zal het elektronische systeem opzetten en operationeel houden. Producenten van duurzaam opgewekte elektriciteit, handelaren en leveranciers moeten een "lopende rekening" van certificaten openen bij TenneT.

Het nultarief in de REB voor afname van groene stroom, blijft ook in de vrije markt voor duurzaam opgewekte elektriciteit bestaan. De koppeling van de fiscale stimuleringsmaatregelen aan de groencertificaten geeft consumenten de zekerheid dat zij geen REB betalen over groene stroom. Het systeem van groencertificaten is alleen bestemd voor de Nederlandse markt. Het is wel mogelijk om duurzaam opgewekte ener-

gie te importeren. Hiervoor kan men onder strikte voorwaarden op de rekening van de importeur certificaten bijboeken.

De invoering van het nieuwe systeem vindt gefaseerd plaats. De betrokken partijen kunnen de periode van 1 april tot 1 juli gebruiken als voorbereidingstijd en vanaf 1 juli is de markt voor groencertificaten vrij. Nieuwe leveranciers van duurzaam opgewekte elektriciteit kunnen dan toetreden tot deze markt. De huidige energiebedrijven blijven nog verantwoordelijk voor de fysieke levering van stroom aan afnemers. Vanaf 1 januari 2002 is de markt helemaal vrij. Alle leveranciers dragen dan verantwoordelijkheid voor zowel de fysieke levering van stroom aan hun afnemers als het inkopen van voldoende groencertificaten.

Convenant windenergie

Het Rijk, de provincies en de VNG hebben op 10 juli de Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie (BLOW) getekend. Hierin verbinden ze zich tot de realisatie van tenminste 1500 megawatt (MW) windvermogen op land in het jaar 2010. De voorganger van BLOW was de Bestuursovereenkomst Plaatsingsproblematiek Windenergie uit 1991 tussen het rijk en de zeven "windrijke" provincies. Deze heeft niet geleid tot het realiseren van de beoogde 1000 MW windvermogen in 2000. Eind 2000 was dit nog geen 500 MW. Landen als Denemarken en Duitsland zagen in die periode een spectaculaire groei van windenergie.

BLOW moet een aantal tekortkomingen van de overeenkomst uit 1991 ondervangen. Zo is nu ook de VNG ondertekenaar. Er moet een betere coördinatie tussen de departementen komen. Daarom zijn naast EZ en VROM ook LNV, V&W en Defensie betrokken. De provincies staan borg voor de noodzakelijke planologische regelingen. Ze zullen zich bovendien actief inzetten voor de realisatie van het gewenste windvermogen.

Nieuw is verder de minimale taakstelling voor 2010 voor alle Nederlandse provincies. Deze is per provincie: Groningen 165 MW, Friesland 200 MW, Drenthe 15 MW, Overijssel 30 MW, Gelderland 60 MW, Flevoland 220 MW, Utrecht 50 MW, Noord-Holland 205 MW, Zuid-Holland 205 MW, Zeeland 205 MW, Noord-Brabant 115 MW en Limburg 30 MW.

Energiepremiereregeling uitgebreid met duurzame energie

Per 1 januari 2001 wordt de energiepremiereregeling uitgebreid. De regeling omvat nu ook maatregelen voor duurzame energie bij particuliere huishoudens, zoals PV-systemen, zonneboilers en warmtepompboilers. De energiepremie is voor iedere particulier die energiezuinige apparaten aanschaf of verbeteringen laat aanbrengen in de woning. Individuele huiseigenaren en huurders, maar ook verhuurders en woningcorporaties kunnen gebruik maken van de EPR. Iemand die een energiezuinig apparaat koopt, moet binnen dertien weken een ingevuld aanvraagformulier en een kopie van de aankoopbon opsturen naar het energiebedrijf. Voor maatregelen in of aan het huis is een verklaring van de aannemer nodig. Het energiebedrijf maakt de premie binnen twee maanden na aanvraag over. Alleen de meest energiezuinige apparaten, met een zogenaamd A-label, komen in aanmerking voor de premie. De premies voor deze apparaten en de maatregelen in huis staan op de energiepremielijst.

Europese richtlijn Emissiehandel

De Europese Commissie heeft op 23 oktober een ontwerp Richtlijn gepresenteerd voor emissiehandel op EU niveau. Het maakt deel uit van het pakket voor de uitvoering van het Kyoto Protocol. De andere twee onderdelen zijn een procedure voor ratificatie van het Kyoto Protocol en voorstellen voor efficiency standaarden voor apparatuur, emissie maatregelen e.d.. Bij de emissiehandel gaat het er om nationale systemen van emissiehandel zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Alleen zo kan er een voldoende grote, competitieve en kosteneffectieve markt ontstaan.

De ontwerp Richtlijn EU Emissiehandel beperkt zich voorlopig tot CO₂. Het gaat om de sectoren energieopwekking, raffinaderijen, ijzer, staal, kolen, cement, glas en keramiek, papier én om bedrijven met verbrandingsinstallaties van 20 megawatt of meer. Binnen het systeem moet elk bedrijf een niet-verhandelbare vergunning hebben. Regeringen delen jaarlijkse verhandelbare CO₂-quota toe aan bedrijven. Hierbij mag elk land zelf bepalen hoe en hoeveel emissiequota men aan bedrijven geeft. Wel controleert de Commissie het allocatieplan op concurrentiegevolgen en ongeoorloofde staatssteun. Dit gebeurt aan de hand van een lijst met criteria. Vanaf 2008 wil de EC de toedeling van emissiequota afstemmen.

Het systeem kent ook strafmaatregelen. De boete voor het overschrijden van de quota van is 50 € per ton. Vanaf 2008 wordt dat 100 € per ton. De richtlijn heeft een verplichtend karakter. Landen mogen niet afwijken van de lijst met bedrijven. Als landen of sectoren niet deelnemen betekent dat niet-optimaal gebruik van goedkope reductiemogelijkheden en verstoring van de interne markt.

Europese richtlijn promotie duurzame energie

Op 27 oktober 2001 treedt de Europese richtlijn voor de promotie van duurzame energie in werking. De richtlijn heeft tot doel het aandeel duurzame energie in de energievoorziening te vergroten tot 12% in 2010 en het aandeel duurzaam geproduceerde elektriciteit tot 22% in 2010. De doelstelling voor duurzaam geproduceerde elektriciteit is verdeeld over de lidstaten. Het doel voor Nederland is 9% duurzaam opgewekte elektriciteit.

De Derde Energienota formuleert de Nederlandse doelstelling voor duurzame energie als 10% duurzaam in 2010. Het Ministerie van Economische Zaken hanteert de daarvan afgeleide doelstellingen van 17% duurzame elektriciteit in 2020 en 8,5% duurzame elektriciteit in 2010. Naar aanleiding van de afspraken in het kader van de EU richtlijn heeft de minister dit verhoogd naar 9%.

Onderdeel van de EU-richtlijn is verder de verplichting tot certificering van de duurzame elektriciteitsproductie (groencertificaten) en het afbouwen van de bestaande nationale stimuleringsregelingen voor duurzame energie. De richtlijn geeft aan dat het instellen van verplichte aandelen duurzaam in de consumptie van elektriciteit is toegestaan.

Extra stimulering WKK

Er komen extra stimuleringsmaatregelen voor Warmte Kracht Koppeling (WKK). Dat heeft Minister Jorritsma van Economische Zaken in een brief aan de Tweede Kamer aangekondigd. De concurrentiepositie van door WKK op de markt aangeboden elektriciteit is ongunstig. WKK wordt in Nederland vooral gestookt met aardgas waarvan de prijzen relatief hoog zijn. Mede daardoor is de kostprijs van elektriciteit die met WKK is opgewekt toegenomen. Tegelijkertijd is de marktprijs van elektriciteit sterk gedaald door overcapaciteit en liberalisering van de elektriciteitsmarkt. In de daluren hebben WKK-installaties problemen om zonder verlies elektriciteit te leveren en verschillende bedrijven leggen hun installaties in de daluren stil. Indien WKK-installaties worden teruggeregeld of afgeschakeld treedt een CO₂-nadeel op.

De extra stimuleringsmaatregelen omvat een verhoging van de REB afdrachtkorting van 0,5 ct/kWh naar 1,25 ct/kWh. De rendementseis (elektrisch rendement +2/3 e van het thermisch rendement) voor het verkrijgen van de afdrachtkorting wordt verlaagd van 65 naar 60%. De bovengrens voor het verkrijgen van de afdrachtkorting wordt verhoogd van 200 GWh per jaar naar 1000 GWh. Niet alleen WKK-installaties die aan de rendementseis voldoen, maar alle WKK-installaties komen in aanmerking voor BSB vrijstelling (een belasting op brandstoffen). Verder wordt de ontwikkeling van een toetsingskader voor de waardering van uitgespaarde netkosten versneld. Het gaat hier om uitgespaarde transportverliezen doordat WKK dichterbij de eindgebruiker elektriciteit opwekt en tevens uitgespaarde kosten voor netverzwaring. Er zijn voor WKK verschillen in prestatie, oude eenheden dragen minder bij aan energiebesparing en CO₂-reductie dan nieuwe eenheden. De minister kondigt onderzoek aan naar CO₂-indexering om de stimulering van WKK te variëren aan de hand van de prestatie.

EZ-regelingen voor extra CO₂-reductie

Als onderdeel van het CO₂-reductieplan kent EZ in maart 50,4 miljoen € toe aan 43 grote klimaatvriendelijke investeringsprojecten in de industrie. De projecten, met een totaal investeringsbedrag van 817 miljoen €, zouden op termijn de CO₂-uitstoot met 1,0 megaton per jaar moeten verlagen. Van 17 april tot 13 oktober 2000 konden bedrijven voorstellen indienen op diverse gebieden. Opvallend is het geringe aanbod van projecten op het gebied van industriële restwarmte en procesintegratie energie-intensieve industrie. Voor "toepassing van warmtepompen en geavanceerde warmtekracht" en "duurzame energie" is daarentegen veel belangstelling. Meer dan de helft van de gehonoreerde voorstellen betreft windenergieprojecten.

In september stelt EZ opnieuw een bedrag beschikbaar voor investeringen die de uitstoot van broeikasgassen kunnen terugdringen. Het beschikbare bedrag is ditmaal 68 miljoen €. Tot en met 14 februari 2002 kunnen bedrijven projectvoorstellen indienen. Door een verruiming van de subsidieregeling komen niet alleen meer projecten in aanmerking die de CO₂-emissie verminderen. De regeling omvat nu ook emissiereducties van methaan, stikstofdioxide koolwaterstoffluoriden en perfluorkoolwaterstoffen. De subsidie geldt over de extra investeringskosten ten opzichte van de gangbare praktijk. Projecten met de hoogste reductie per subsidiegulden maken de meeste kans.

Gasgebouw

Op 19 november stuurt de minister EZ een brief aan de Tweede Kamer over de toekomst van het Gasgebouw, mede namens haar collega van Financiën. Het Gasgebouw is de aanduiding voor de publiek-private samenwerking voor winning en afzet van aardgas. Partners in het Gasgebouw zijn Energie Beheer Nederland BV (EBN), de Staat, Shell en ExxonMobil. DSM verkoopt aardgasbelangen aan de Nederlandse Staat.

Op 18 november 2001 hebben de Staat en DSM overeenstemming bereikt over de verkoop van de certificaten die DSM houdt in Energie Beheer Nederland BV (EBN) voor de prijs van 1,243 miljard € (2,740 miljard gulden). De overdracht vindt eind 2001 plaats. Aanleiding voor deze transactie is het voornemen van de Staat om het 'gasgebouw' aan te passen in het kader van de verdere liberalisering van de Europese interne gasmarkt. Onderdeel van deze aanpassing is het beëindigen van de financiële belangen van DSM. Ook met de aandeelhouders van Gasunie: Shell en Exxon Mobil, spreekt de minister van Economische Zaken over een nieuwe structuur van het 'gasgebouw'.

De minister noemt in de notitie haar belangrijkste uitgangspunten. Een hiervan is de toekomstige waarborging van de publieke belangen. Dit betreft de voorzieningszekerheid en het optimaal ontwikkelen van de Nederlandse bodemschatten. Belangrijk zijn het zogenoemde kleine-veldenbeleid en de gasbaten voor de overheid. De laatste mogen bij een wijziging van de structuur van het Gasgebouw niet lager worden.

Ander uitgangspunten zijn de transparantie en de inpassing in de ontwikkeling van een Europese gasmarkt. Publieke belangen moeten bij voorkeur publiekrechtelijk worden geregeld. Onafhankelijk netbeheer is een essentiële voorwaarde voor een goede marktwerking en voor het toezicht daarop. In lijn daarmee bereidt de Gasunie een organisatorische splitsing tussen handel en transport voor en bestudeert een juridische splitsing.

Verder moeten Gasunie en bedrijven die daar mogelijk uit voortkomen in een nieuwe structuur van het Gasgebouw als volwaardige marktpartij kunnen opereren. De vooraanstaande positie op de Europese gasmarkt, de aanzienlijke werkgelegenheid en de betekenis voor (Noord) Nederland zijn daarbij belangrijke elementen.

Kabinetsstandpunt Derde Nota Waddenzee

Het kabinet heeft de Derde Nota Waddenzee (PKB deel 3) vastgesteld. Centraal hierin staat de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. De Natuurbeschermingswet en de Europese Vogel- en Habitatrictlijn verschaffen een leidraad voor het al dan niet toestaan van activiteiten in de Waddenzee. De minister van VROM zal het kabinetsstandpunt toezenden aan de Tweede en Eerste Kamer.

De Derde Nota Waddenzee beschrijft het beleid dat het kabinet voor de komende 10 jaar wil voeren. Er mogen in de Waddenzee geen windmolens komen. Een uitzondering is de plaatsing van windmolens langs de Afsluitdijk. Daar mag het als de plaatsing de toets van de Vogel- en Habitatrictlijn en de Natuurbeschermingswet door-

staat. Ook komen er geen nieuwe proefboringen en winningen van waddengas, zolang er onzekerheden en twijfels zijn over blijvende aantasting van de Waddenzee.

Het kabinet wil een duurzaam sociaal-economisch ontwikkelingsperspectief op stellen voor het waddengebied. Dit moet passen binnen de in de nota uitgewerkte visie op de Waddenzee.

Kabinetsstandpunt IBO-rapport

De ministerraad heeft een standpunt bepaald naar aanleiding van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) naar de kosteneffectiviteit van energiesubsidies. Het kabinet vindt dat de gekozen benadering een aantal interessante en bruikbare aanknopingspunten biedt voor verbetering van de kosteneffectiviteit van subsidieregelingen. Het gaat om het ontwikkelen van criteria om regelingen gericht toe te passen en om het stroomlijnen van regelingen. Het kabinet is het eens met de aanbeveling van de IBO-werkgroep om gegevensverzameling beter te organiseren. Dit moet zowel vooraf als achteraf een verantwoorde evaluatie mogelijk maken.

Het kabinet wil het aantal zogenoemde freeriders bij de Energie-Investeringsaftrek (EIA) en de Subsidieregeling energievoorzieningen in de non-profit en bijzondere sectoren (EINP) beperken. Het rendement van de technieken moet belangrijker worden bij de criteria voor subsidietoekenning. Het kabinet wil ook dat de kosteneffectiviteit een grotere rol speelt bij het ontwerp van regelingen. Bij al bestaande regelingen moet dit onderdeel van de evaluatie worden. In het Energierapport, te verschijnen in maart 2002, zal het kabinet ingaan op de bereikte besparingsresultaten in samenhang met het totaal aan ingezette instrumenten.

Klimaatbeleid in gebouwde omgeving

Het kabinet gaat meer doen om energiezuiniger bouwen en wonen te stimuleren. Dat zegt staatssecretaris Remkes (VROM) in een brief aan de Tweede Kamer. De staatssecretaris wil een bijdrage leveren aan de reductie van broeikasgassen. Het kabinet meldde in de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid (1999) al dat er bij de ontwikkeling van (woningbouw)locaties, woningen en bedrijfs- en overheidsgebouwen veel energie te besparen is. Volgens de nota moet de CO₂-uitstoot in 2010 5,6 megaton lager zijn dan in 1999.

Uit een tussenevaluatie blijkt dat het kabinet met het bestaande beleid ver komt. Toch is er nog extra inzet nodig om het halen van de doelstelling zeker stellen. Centraal hierbij staat de kosteneffectiviteit van de maatregelen. Op basis van dit criterium komt de staatssecretaris tot een aantal nieuwe maatregelen:

- Projectontwikkelaars helpen om hele woonwijken van extra energiebesparende maatregelen te voorzien
- In 2002 is € 7 miljoen beschikbaar om gemeenten te helpen een klimaatbeleid op te zetten
- Extra geld voor energiebesparende maatregelen bij bestaande woningen
- Meer promotie plaats, zoals bij de Isolatiecampagne van VROM die nog tot 30 november loopt

- Aanscherpen van de EPC: strengere minimumeisen voor energiezuinigheid van bepaalde bedrijfs- en overheidsgebouwen. Voor woningen gebeurt dit niet omdat deze maatregel tot te weinig energiebesparing per geïnvesteerde € leidt.

Staatssecretaris Remkes veronderstelt dat deze maatregelen voldoende zijn voor het halen van de Kyoto-doelstelling. In 2004 zal worden bekeken of het allemaal gelukt is.

Klimaatconferentie in Bonn

Op 23 juli wordt een overeenkomst bereikt op de Klimaatconferentie (COP6), in Bonn. Het akkoord wordt beschouwd als een triomf voor voorzitter Jan Pronk, die er met een nacht doorvergaderen een uitputtingsslag van maakte. Toch is het akkoord geen onverdeeld succes. De Verenigde Staten, die de grootste CO₂-uitstoot hebben, ondertekenen niet. Door het wegvallen van de VS heeft Japan een sleutelrol gekregen. Door tot op het laatst onzekerheid te laten bestaan over de ondertekening van het akkoord, weet dit land grote concessies af te dwingen. De effectiviteit van het Kyoto protocol is sterk afgenomen, maar zonder de overeenkomst van Bonn zouden veel landen het protocol niet geratificeerd hebben.

De reacties op de overeenkomst van Bonn zijn gemengd, maar wel overwegend positief. Er is met name veel waardering dat er nu duidelijkheid is.

Hoofdpunten van de overeenkomst van Bonn:

- Een aantal landen waaronder Japan, Canada en Nieuw-Zeeland mogen meer sinks opvoeren, dankzij de EU die een deel van haar eigen ruimte beschikbaar stelt.
- Geen toezeggingen over handhaving. De overeenkomst spreekt wel van sancties, maar een wettelijk bindende overeenkomst wordt op zijn vroegst over twee of drie jaar verwacht. Australië heeft de onderhandelingen hierover geblokkeerd.
- Fondsen voor aanpassing. Een bindende overeenkomst over de financiering is niet bereikt, maar de EU, Canada, IJsland en Nieuw-Zeeland hebben bijdragen van circa 450 miljoen € per jaar toegezegd. Ook Japan heeft beloofd bij te dragen.
- Kyoto mechanismen. De onderhandelingen hierover zullen plaatsvinden tijdens COP 7.
- Nucleair wordt niet toegestaan binnen het CDM.

Klimaatconferentie in Marrakesh succesvol afgerond

De klimaatconferentie in Marrakesh is succesvol afgesloten. De onderhandelingen gingen over de juridische vertaling van het in juli in Bonn gesloten akkoord. Met name de juridische vastlegging van de sancties was problematisch. Een ander probleem was de wens van Rusland om 33 in plaats van 17 megaton CO₂ te krijgen voor haar bossen. De Russen hebben na inwilliging van hun wens tijdens de slotvergadering meegedeeld het klimaatakkoord te ratificeren.

Minister Pronk is tevreden met de uitkomst. 'In Marrakesh is de politieke doorbraak van Bonn bezegeld. Het Bonn-akkoord is volledig overeind gebleven. Nu dit is gebeurd hebben regeringen geen enkele juridische of politieke belemmering meer om het Kyoto protocol te ratificeren. Daarmee is het mogelijk dat het Kyoto protocol midden volgend jaar in werking zal treden'. Hiervoor moeten tenminste 55 landen, gezamenlijk goed voor tenminste 55% van de uitstoot van broeikasgassen, het protocol ratificeren. De Europese Unie zal evenals Japan de ratificatie bespoedigen. De Verenigde Staten doen niet mee. Minister Pronk verklaart dat de Amerikanen er goed aan zouden doen alsnog toe te treden. Daarmee zouden zij aangeven dat ze ook voor het klimaatprobleem een wereldwijde coalitie wensen.

Meerjarenafspraak krijgt vervolg in aangepaste vorm

Bedrijfsleven en overheid zullen zich inspannen om de energie-efficiency in de (middel)grote industrie verder te verbeteren. Dit is vastgelegd in de Meerjarenafspraak energie-efficiency 2 (MJA2). Op 6 december 2001 ondertekenen de ministers van EZ, LNV en VROM, het IPO, de VNG en 15 brancheorganisaties dit convenant tijdens een bijeenkomst bij VNO-NCW. De MJA2 is een vervolg op de eerste generatie Meerjarenafspraken. Deze heeft in de afgelopen tien jaar in de industrie tot verbeteringen van de energie-efficiency van meer dan 20 procent geleid.

De verwachting is dat uiteindelijk circa 20 branches met in totaal ca. 800 bedrijven meedoen, goed voor een verbruik van rond 125 PJ. Ondernemingen die het convenant ondertekenen, moeten eens in de vier jaar een energiebesparingsplan maken en uitvoeren. Het plan moet voldoen aan de vereisten in de Wet milieubeheer. Daarnaast zullen zij systematische energiezorg in hun bedrijf invoeren volgens door Novem opgestelde normen. Een belangrijk nieuw element in MJA2 betreft de zogenaamde verbredingsthema's. Naast de klassieke energiebesparing binnen het bedrijf richt de MJA2 zich ook op besparingen in de keten. MJA2 richt zich daarmee ook op energiezuinig productontwerp, optimalisatie van transport en logistiek, duurzame bedrijventerreinen en duurzame energie. Novem verstrekt inhoudelijke en financiële ondersteuning bij de verbredingsthema's, besparingsplannen, energiezorg en dergelijke. Brancheorganisaties en productschappen verplichten zich om met hun leden een meerjarenplan op te stellen en dit uit te voeren. Ze zullen daarnaast hun leden stimuleren om deel te nemen aan MJA2 en vormen het aanspreekpunt voor overheden. De rijksoverheid zal als tegenprestatie bevorderen dat ondernemingen geen aanvullende specifieke nationale maatregelen krijgen opgelegd. Ook zullen de ministers zich ervoor inzetten om financiële ondersteuning te blijven verlenen via Novem.

Nederland koopt Kyotoreducties in Oost Europa

EZ heeft op 17 april de eerste Joint Implementation contracten ondertekend. Voor in totaal 36 miljoen € koopt Nederland hiermee voor 4 Mton CO₂-equivalent aan reducties van broeikasgasemissies. Een Pools windpark van 60 Megawatt, een waterkrachtcentrale en twee stadsverwarmingprojecten in Roemenië, en een reeks op biomassa gestookte warmteketels in Tsjechië zorgen voor deze emissiereducties.

Investeerders realiseren deze reducties samen met lokale partners. De reducties tellen mee voor de Nederlandse Kyoto-verplichtingen. Het is de eerste keer dat landen op deze schaal transacties in het kader van het Kyoto protocol overeenkomen.

De contracten zijn het resultaat van de Emission Reduction Unit Procurement Tender (ERUPT). Met deze projecten voldoet Nederland aan een deel van haar Kyoto-verplichtingen tegen lagere kosten dan door middel van binnenlandse emissiereducties. Voor Polen, Roemenië en Tsjechië leiden de contracten tot investeringen die duurzame economische groei stimuleren. De investeerder krijgt een hoger rendement op zijn investering in duurzame energie of energiebesparing.

Nieuwe auto's krijgen energielabel

Vanaf januari 2001 moet de autobranche nieuwe auto's van een energielabel voorzien om zo de uitstoot van CO₂ te reduceren. Volgens de Europese richtlijn moeten vanaf 18 januari nieuwe tentoongestelde personenauto's voorzien zijn van een energielabel. Hierop moet het brandstofverbruik en de CO₂ uitstoot staan.

Op het Nederlandse etiket staat ook de relatieve zuinigheid van de auto. Hiermee is het makkelijker om het brandstofverbruik van auto's van dezelfde grootte te vergelijken. Net als bij koelkasten en wasmachines geven 7 categorieën met kleuren en letters de relatieve zuinigheid van een auto aan. Een groen A-label geeft de zuinigste categorie aan.

De Europese Unie wil uiterlijk in 2010 de gemiddelde CO₂-uitstoot van nieuwe personenauto's terug brengen tot 120g/km. Voor benzineauto's komt dit overeen met een gemiddeld verbruik van 1 op 20. Voor dieselauto's is dit 1 op 22.

Nieuwe koers energieonderzoeksbeleid (EOS)

De Ministerraad heeft op voorstel van minister Jorritsma van Economische Zaken ingestemd met een notitie over een nieuwe strategie voor het energieonderzoek. In het publiek gefinancierde energieonderzoek wordt jaarlijks in totaal 135 miljoen € geïnvesteerd. De overheid is direct verantwoordelijk voor ca. tweederde van dit bedrag.

Volgens EOS moet het onderzoek zich op een beperkt aantal onderwerpen concentreren. Centraal staat de overgang naar een duurzame energiehuishouding. Dit begrip omvat zowel milieudoelen als voorzieningszekerheid. Ook moet het energieonderzoeksbeleid het innovatiebeleid beter aanvullen. Daarnaast is een goede internationale kennispositie belangrijk. Door de liberalisering concentreert de markt zich steeds meer op korte termijn onderzoek. Daarom komt het accent in publiek gefinancierd onderzoek meer te liggen op de lange termijn. De notitie EOS (Energie Onderzoek Strategie) wordt op 6 december in de Tweede Kamer besproken.

NMP 4: 'Een wereld en een wil: werken aan duurzaamheid'

Op 13 juni verschijnt het Nationaal Milieubeleidsplan 4: 'Een wereld en een wil: werken aan duurzaamheid'. Het beschrijft de ingrijpende (inter)nationale veranderingen en maatregelen die nodig zijn voor de realisatie van de gewenste milieusituatie in 2030.

Het NMP 4 is anders dan de eerdere NMP's. Het kijkt dertig jaar vooruit in plaats van vier jaar. Ook kijkt het meer naar de internationale dimensie van milieuproblemen.

Het markeert de afsluiting van een periode van het milieubeleid, die in 1989 startte met het NMP1. De nota is de start van een nieuwe beleidscyclus, met een pad naar duurzaamheid over meerdere decennia. Aanpak van de grote milieuproblemen vereist fundamentele maatregelen, maar zonder aantasting van de economische basis. Een aantal problemen, zoals klimaatverandering, is zeer complex. Milieuambities en sociaal-economische factoren zijn sterk verweven en spelen ook vaak op internationale schaal. Deze problemen vereisen een langdurig maatschappelijk transformatieproces. Technologische, economische, sociaal-culturele en institutionele veranderingen moeten elkaar hierbij versterken. Dit wordt transitie genoemd.

De aanpak van het klimaatprobleem vereist een duurzame energiehuishouding. NMP4 richt zich vooral op het terugdringen van de emissies van CO₂ en NO_x. Dit zijn de meest hardnekkige energiegerelateerde emissies. Ook noemt NMP4 reducties voor vluchtige organische stoffen, fijn stof en ammoniak.

De aanpak loopt langs drie sporen. Er moeten meer hernieuwbare energiebronnen komen, zoals zon, wind en biomassa. Ook moet het energiegebruik omlaag door efficiencyverbetering bij elektrische apparaten, voertuigen en productieprocessen. Ten slotte moet er geavanceerde energietechnologie komen zoals de nulmissie-technologie en schoon fossiel (bijvoorbeeld ondergrondse CO₂-opslag).

Op de korte en middellange termijn richt NMP4 zich op afschaffing van niet-duurzame subsidies en andere vergelijkbare instrumenten voor diverse sectoren. Verdere invoering van emissiehandel of belastingen en heffingen op milieugrondslag moeten de milieukosten in de energieprijzen internaliseren.

In het NMP 4 wordt het begrip "transitie" in het milieubeleid geïntroduceerd. Voor de oplossing van een aantal milieuproblemen, zoals klimaatverandering, aantasting mondiale biodiversiteit en de verduurzaming van de landbouw is een maatschappelijk transformatieproces van lange duur nodig, waarbij technologische, economische, sociaal-culturele en institutionele veranderingen die op elkaar inwerken, elkaar moeten versterken.

Onderzoek kosteneffectiviteit energiesubsidies (IBO-rapport)

In oktober komt het rapport van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) naar de kosteneffectiviteit van energiesubsidies naar buiten. Een belangrijke conclusie is dat de gegevensverzameling vaak een knelpunt is voor het bepalen van de kosteneffectiviteit van energiesubsidies. Ook is nu vaak niet te beoordelen of een regeling voldoet aan de verwachtingen, doordat die verwachtingen niet expliciet zijn gemaakt. Verder blijkt dat het freerider-effect van regelingen zoals de EIA (Energieinvesteringsaftrek) en EINP (Energieinvesteringsaftrek Non-profit) kan oplopen tot 50%, voor de ZT (subsidieregeling actieve zon-thermische systemen) zelfs 60%. Gecorrigeerd voor het attentie-effect, de rol die een regeling speelt bij het richten van de aandacht op bepaalde maatregelen, kunnen deze percentages echter lager uitvallen.

Om de kosteneffectiviteit van instrumenten te verbeteren, beveelt het rapport aan om het instrument te kiezen op basis van een concreet beleidsdoel, en het verder vorm te geven op basis van een ex ante evaluatie. Een andere aanbeveling is om instrumenten op structurele wijze ex ante en ex post te evalueren, en de gegevensverzameling voor

deze evaluaties te stroomlijnen. Hierbij moet er expliciete aandacht zijn voor het kwantificeren van de beoogde effecten en de verwachte kosten. Tussentijdse evaluaties moeten een rol spelen bij het monitoren van de beleidsinstrumenten.

Regeringsstandpunt Ecotax voor grootverbruiker

De staatssecretaris van Financiën heeft zich positief uitgelaten over de invoer van een ecotax voor grootverbruikers. Dit is een uitbreiding van de al bestaande ecotax voor kleinverbruikers. Naar aanleiding van kamervragen hierover geeft de minister van Economische Zaken, ook namens de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, toelichting over het kabinetsstandpunt. Het kabinet wacht eerst de uitkomsten van de werkgroep 'Vergroening van het fiscale stelsel II', medio 2001 af. Onderdeel hiervan is een onderzoek van het CPB. De minister gaat ook in op eventuele spanning met de taakopdracht van de studiegroep Vennootschapsbelasting in Internationaal perspectief en met het convenant Benchmarking energie-efficiency. Volgens de minister is een verbreding van de REB hiermee niet in strijd. Wel vermeldt het benchmarkconvenant dat bij de toepassing van generieke energiebelastingen altijd rekening zal worden gehouden met de gevolgen voor de ondernemingen. Daarom zal pas een definitief oordeel gevormd worden over de wenselijkheid van een verbreding als de rapporten van de werkgroep en van de Studiegroep gereed zijn.

De werkgroep Vergroening van het fiscale stelsel II meldt in haar eindrapport van 11 juli 2001 het volgende over de verbreding van de REB. Van een energiebelasting gaat een positief milieueffect uit, zo concludeert de werkgroep unaniem. Toch is de werkgroep verdeeld over de vraag of het zin heeft de REB, ook wel ecotax genoemd, te verbreden naar grootverbruikers. Een deel van de werkgroep vindt dit een zinvolle maatregel indien het Nederlandse klimaatbeleid achterblijft bij de gestelde doelen. Deze maatregel zou immers kunnen bijdragen aan een meer evenwichtige verdeling van de benodigde inspanningen tussen alle categorieën energiegebruikers. Een ander deel van de groep meent echter dat allerlei vrijwillige afspraken met het grootbedrijf om tot energiebesparing te komen, bij een dergelijke heffing op de tocht komen te staan. Op 13 juli meldt de staatssecretaris van Financiën Bos in zijn brief bij de aanbidding van het rapport aan de Kamer dat de werkgroep waardevolle bouwstenen heeft aangedragen voor de verkiezingsprogramma's en nieuwe afspraken voor de volgende kabinetsperiode.

Samenvoeging subsidieregelingen duurzame energie

Minister Jorritsma van Economische Zaken voegt op 5 juli verschillende regelingen voor duurzame energie samen. Het gaat om de door Novem uitgevoerde subsidieregelingen. De regeling treedt per direct in werking. In 2001 is 45 miljoen gulden beschikbaar.

De regeling moet duurzame energie technologieën bevorderen. Achtergrond is de overheidsdoelstelling van 10 procent duurzame energie in 2020. Om voor subsidie in aanmerking te komen moet een project aan bepaalde voorwaarden voldoen. Het moet om een innovatie op het gebied van duurzame energie gaan, een oplossing bieden voor een knelpunt bij de toepassing van duurzame energie of een verbetering zijn van de prijs/prestatieverhouding van duurzame energie.

Een adviescommissie rangschikt de voorgedragen onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten, praktijkexperimenten, demonstratieprojecten en marktintroductieprojecten op hun bijdrage aan de verdere toepassing van duurzame energie en op het vernieuwende karakter. Toekenning van de subsidie vindt plaats in volgorde van de rangschikking totdat het budget op is.

Staat verwerft aandelen TenneT

De Nederlandse Staat heeft alle aandelen verworven in TenneT bv, de beheerder van het landelijk hoogspanningsnet. Op 25 oktober tekent minister Jorritsma van EZ hier toe een overeenkomst met aandeelhouder B.V. NEA (Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor, de vroegere Sep). Het bruto bedrag van de aankoop is € 1,16 miljard. Netto is het € 0,83 miljard, na aftrek van lange termijn schulden en verrekeningen van rente. TenneT beheert het net. Het zal opereren als een structuurvennootschap met een beperkte bemoeienis van de aandeelhouder. De financiering van de aankoop vindt plaats met algemene middelen.

De verwerving van de aandelen door de Staat hangt samen met de veranderingen in de elektriciteitssector en de invoering van de Elektriciteitswet 1998. Onafhankelijk netbeheer is essentieel voor de geliberaliseerde elektriciteitsmarkt. Het is namelijk een van de garanties voor gelijke behandeling van de marktspelers. TenneT stelt haar hoogspanningsnet op onpartijdige wijze beschikbaar voor elektriciteitstransporten. Tevens zorgt TenneT voor de balans van vraag en aanbod tussen Nederlandse en ook Europese marktpartijen.

Tussenstandnotitie klimaatbeleid

Op 23 mei stuurt de minister van VROM namens het kabinet de Tussenstandnotitie Klimaatbeleid naar de Eerste en Tweede Kamer. Hierin staat een tussenstand van het Nederlandse klimaatbeleid en een overzicht van de getroffen en aangekondigde maatregelen in eigen land. Per sector beschrijft de notitie hoe het staat met de afspraken uit de Uitvoeringsnota Klimaatbeleid. Het kabinet zegt de afspraken te hebben uitgevoerd of dat nog in deze regeerperiode te doen.

Er is voortgang geboekt met de vergroening van het belastingstelsel en met duurzame energie. De ontwikkeling van warmtekrachtkoppeling stagneert door de sterk gestegen aardgasprijs en goedkope stroom uit het buitenland. Ook moeten er extra maatregelen komen om de CO₂ emissie bij woningen en gebouwen te reduceren. Het kabinet geeft daarom een extra impuls aan warmtekrachtkoppeling en aan energiebesparing in woningen en gebouwen.

Of het beleid voldoende is om de doelstelling voor 2010 te halen is nu nog niet vast te stellen: daarvoor moeten eerst de effecten van het beleid en externe factoren, zoals de liberalisering van de energiesector, bekend zijn. Het ECN en het RIVM zullen een raming maken van de emissie ontwikkeling tot 2010. Dit document komt als onderdeel van de evaluatie van het klimaatbeleid voor 1 april 2002 uit.

Vanaf 2002 ook groencertificaten voor geïmporteerde duurzame elektriciteit

Vanaf 1 januari 2002 is toekenning van groencertificaten aan buitenlandse duurzame elektriciteit mogelijk. Dit kan nu alleen voor Nederlandse duurzame elektriciteit. Groencertificaten moeten de productie van duurzame elektriciteit stimuleren. Ze bieden garanties dat de als duurzaam verkochte elektriciteit ook echt duurzaam is. De regeling Groencertificaten Elektriciteitswet 1998 zal de voorwaarden voor het toekennen van groencertificaten beschrijven. De eerste voorwaarde is dat de kleinverbruikermarkt in het land waar de duurzame elektriciteit vandaan komt vrij moet zijn, net als in Nederland. Deze eis van reciprociteit komt voort uit de Elektriciteitswet. Voorlopig komen daardoor alleen Duitsland, Zweden, Noorwegen, Finland en het Verenigd Koninkrijk in aanmerking.

De tweede voorwaarde is dat de geïmporteerde elektriciteit daadwerkelijk duurzaam is. De aanvrager van groencertificaten moet een "garantie van oorsprong" overleggen. De derde voorwaarde is dat import van de duurzame elektriciteit fysiek plaatsvindt. Dat betekent reservering en gebruik van importcapaciteit. Verder komt er mogelijk nog een aanvullende voorwaarde om dubbele verkoop van duurzaam opgewekte elektriciteit te voorkomen. Ook komen er wellicht voorwaarden omtrent subsidiëring in het land van herkomst. De voorwaardelijke toekenning van groencertificaten biedt garanties dat de geïmporteerde stroom echt groen is. Op korte termijn beperkt het de importmogelijkheden.

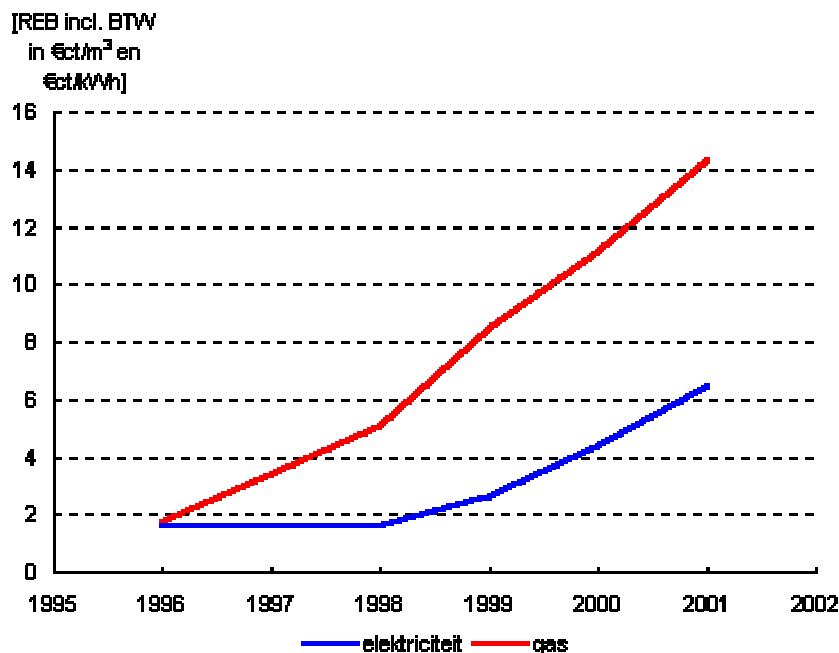
Het Belastingplan 2002 III bepaalt dat per 1 januari 2002 de koppeling tussen groencertificaten en het nihil tarief van de REB ook geldt voor geïmporteerde stroom. In september 2001 wordt besloten dat elektriciteit uit waterkracht niet langer voor het nihil tarief in aanmerking komt. Er is namelijk veel waterkrachtstroom beschikbaar voor de Europese markt. Door het hoge steunniveau voor duurzame elektriciteit in Nederland is het voor zeer efficiënt producerende buitenlandse producenten erg aantrekkelijk om naar Nederland te exporteren. Dit zou de Nederlandse groene elektriciteitsmarkt verstoren.

Verhoging REB

Per 1 januari 2001 stijgt de Regulerende Energiebelasting (REB), ook wel ecotax genoemd. De regeringspartijen hebben bij de kabinetsformatie in 1998 besloten de ecotax in drie tranches te verhogen: in 1999, 2000, en nu de verhoging van de 3^e tranche in 2001. Ook een verhoging door de jaarlijkse indexering zit in de huidige stijging. Over de REB wordt ook BTW geheven. Hierdoor werkt bij kleinverbruikers de verhoging van het BTW-tarief van 17,5% naar 19% per 1 januari ook nog eens door in de energierekening. Voor kleinverbruikers (tot 5000 kuub gas) stijgt de REB inclusief BTW daarmee van 11,1 naar 14,3 €cent per m³ aardgas. Dit is een stijging van 29%. De REB per kWh voor kleinverbruikers (tot 10000 kWh elektriciteit) stijgt van 4,4 naar 6,5 €cent inclusief BTW, ofwel 48%. In principe compenseren lagere belastingen op inkomen zowel de stijging van de REB als van de BTW.

Een andere verandering per 1 januari is de afschaffing van een heffingsvrije voet van 800 m³ gas en 800 kWh elektriciteit. De energiebedrijven compenseren dit in het

vastrecht. Voor verbruikers die minder dan 800 m³ gas of 800 kWh elektriciteit gebruiken is deze verandering gunstig. Voor andere gebruikers is het ongeveer neutraal.

Vertrouwen politiek in werking energiemarkt neemt af

In de loop van 2001 lijkt het vertrouwen van de politiek in privatisering en liberalisering wat af te kalven. Privatisering leidt niet altijd tot de verwachte verbeteringen. Een belangrijk voorbeeld zijn de spoorwegen. De politiek maakt zich onder andere zorgen over de waarborging van de voorzieningszekerheid. In Californië voltrekt zich wat dit betreft in de elektriciteitsvoorziening een waar nachtmerriescenario, met structurele uitval van de levering. De situatie in Californië roept de vraag op of dit ook in Nederland kan gebeuren. Voorlopig loopt het nog niet zo'n vaart, maar toch is er een aantal incidenten dat kamervragen oproept.

De hoge elektriciteitsprijzen op de APX in juni-juli is een van deze gevallen. Het vermoeden bestaat dat Electrabel heeft geprobeerd de prijs te beïnvloeden. Op 4 oktober krijgt de minister van EZ hierover kamervragen. Ze verklaart dat DTe en NMa nog werken aan een studie om de hoge prijzen op de APX te verklaren. Aan de hand van deze studie zal wellicht ook duidelijk worden in hoeverre producenten in staat zijn de prijs te beïnvloeden. Producenten mogen in elk geval geen productie achterhouden om de prijs te verhogen. De NMa/DTe kan hiervoor vervolgen terzake van misbruik van economische machtspositie in de zin van artikel 24 Mededingingswet. Producenten hoeven het uitschakelen van vermogen wegens gepland of ongepland onderhoud echter niet door te geven aan TenneT. De hoge prijzen hebben volgens de minister in elk geval niets te maken met het vermeende onvermogen van de Nederlandse elektriciteitssector om in de piekvraag te voorzien.

Wet voorraadvorming aardolieolieproducten

Op 1 april treedt de wet voorraadvorming aardolieproducten in werking. Deze wet regelt hoe Nederland voldoet aan haar internationale verplichting om olievoorraden aan te houden, voor gebruik ten tijde van crises. Nederland moet ca. 4,5 miljoen ruwe olie equivalent aan aardolie in voorraad hebben. Dat is ongeveer gelijk aan de netto import van Nederland in honderd dagen. Het Nederlandse bedrijfsleven dat actief is op de binnenlandse markt dekt een deel van de nationale voorraadverplichtingen. De stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieproducten (COVA) neemt de rest voor zijn rekening. In 2001 was er veel discussie over welke bedrijven voorraadplichtig zijn. Uiteindelijk heeft de minister besloten de drempel te verhogen van 50.000 naar 100.000 ton jaarlijkse olieomzet. Uiteindelijk zijn er van de 140 vergunninghouders ca. 15 voorraadplichtig. De keuze van de drempelhoogte beperkt de administratieve lasten van de regeling. Voorraadplichtige bedrijven moeten 5% van de omzet boven de drempel als voorraad aanhouden. Bij het grootste deel van de ondernemingen gaat het om werkvoorraden die ze normaal ook al aanhouden. De voorraadplicht van de COVA wordt verhoogd. Het aandeel van de COVA op de totale voorraad gaat van ca. 67% naar ca. 85%. De COVA wordt betaald uit een voorraadheffing op olieproducten die nu verhoogd zal worden. Het COVA hoeft echter niet meer zelf de voorraad aan te houden, maar kan ook volstaan op reserveringen van anderen.

In het kader van het aardoliecrisisbeleid verscheen er op 16 maart in de Staatscourant de "Regeling autoloze zondag bij oliecrises" en op 22 mei in het staatsblad een besluit om de maximumsnelheid tijdelijk te verlagen bij verstoring van de olieaanvoer.